

کتاب

«صبح شام» نگاهی عمیق به بحران سوریه از زبان یک دیپلمات در متن جنگ

■ محمد حسین یوسفی
کتاب «صبح شام» نوشته شهید حسین امیرعبداللهیان اثری است که به‌طور منحصر به‌فرد و شجاعانه به روایت بحران سوریه و تحولات پیچیده آن پرداخته‌است. این اثر که در سه فصل و از سوی انتشارات سوره مهر منتشر شده است، نه تنها یک گزارش جنگی، بلکه یک تحلیل عمیق از ابعاد سیاسی، اجتماعی و انسانی بحران سوریه به شمار می‌آید. امیرعبداللهیان در این کتاب، نگاهی عمیق و درون میدانی ارائه کرده و به پیچیدگی‌های منطقه پرداخته‌است. او با نگاهی ریزبین و مسلط به تاریخ و تحولات منطقه، داستانی فراتر از جنگ روایت می‌کند؛ داستان مقاومت، ایستادگی و امید. «صبح شام» بیش از آنکه صرفاً به تفصیل رویدادهای میدانی بپردازد، به ما کمک می‌کند تا از دریچه یک دیپلمات منطقه‌ای با تجربه که خود در متن این وقایع حضور داشته، فهم بهتری از تحولات سوریه و نقش ایران در آن پیدا کنیم. این کتاب تلاش دارد تصویری روشن از حقیقت‌های پنهان زیر آوار رسانه‌ها و تبلیغات بین‌المللی به دست دهد در روزهایی که بحث

از بازگشت ایران و امریکا به میز مذاکره دوباره سر زبان‌ها افتاده، صبح شام به خوانندگان خود یادآوری می‌کند گاهی «دیپلماسی بین‌المللی» که در دنیای سیاسی مطرح می‌شود، در عمل نه تنها به حل بحران‌ها کمک نمی‌کند، بلکه می‌تواند به ابزاری برای تسلیم اراده‌های ملت‌ها تبدیل شود.

نویسنده با اشاره به تجربه نزدیک خود با شهید قاسم سلیمانی، در لحظات بحرانی و کلیدی، نکات انسانی و استراتژیک را از دل میدان‌های نبرد و دیپلماسی استخراج می‌کند. این همراهی و هم‌راستایی با سردار سلیمانی که خود در بسیاری از لحظات حساس تاریخی در سوریه و منطقه نقش‌آفرین بود، به مخاطب کمک می‌کند تا عمق تصمیمات بزرگ سیاسی و نظامی را که در صحنه‌های روزمره و انسانی اتخاذ می‌شد، درک کند.

کتاب سه بخش اصلی دارد که به ترتیب بحران سوریه را از آغاز تا دستاوردهای سیاسی و امنیتی بررسی می‌کند. ابتدا، روند شکل‌گیری جبهه‌های مقاومت در برابر تروریست‌ها، سپس تحولات میدانی و نقش محوری محور مقاومت

به انگیزه نهم اردیبهشت، سومین سالگرد درگذشت نادر طالب‌زاده

نیویورک تاتهران با خرده روایت‌هایی از آقای نادر

■ سمیه دهقان‌زاده
اواخر دهه ۷۰ قرن نوزدهم، نیویورک، منتهن در میانه خیابان «برادوی»، زمان و مکان دقیقی است که تصویری از روح‌الله خمینی روی جلد مجله‌ای می‌خکوبش کرد و زندگی‌اش به قبل و بعد این لحظه تقسیم شد.

در قدّم زدن‌هایش رسیده بود به «برادوی»، خیابانی ۱۹ کیلومتری در بخش منتهن نیویورک، آنجا که به پایتخت تئاتر معروف است. اواخر دهه ۷۰ قرن بیستم بود و هنوز بساطت روزنامه و مجله و کتاب، داغ. چشم‌مانش را روی جلد‌های خوش رنگ و لعاب مجلات می‌چرخاند که یک‌دفعه تصویری از روح‌الله خمینی و نهیب صاحب‌تصویر به شاه‌می‌خکوبش کرد، گویی زمان برایش متوقف شده و ابهت این مرد او را فرا گرفته بود، تصویری که نادر ۲۶ ساله را بعد از ۱۰ سال در امریکا بودن و مشق سینما کردن به سرزمین پدری‌اش فرا می‌خواند، او نیز بی‌تردید این دعوت درونی را پاسخ داد و راهی ایران زمین شد.

اما این بزنگاه، پیشینه‌ای دارد که نادر اینگونه تعریفش می‌کند: «پدرم -سر تپ منصور

■ از ما موریت برای شبکه سی بی اس تا خبرنگار انقلابی
از اینجا ی ماجرا را از زبان مجید شاه حسینی بشنوید، او از وقت آشنایی با نادر طالب‌زاده تا نقاط عطف زندگی وی را در یادداشتی مفصل این‌طور تعریف می‌کند: «آشنایی من با حاج نادر طالب‌زاده به بعد از جنگ برمی‌گردد، البته قبلاً ایشان را در فیلم «توبی که نمی‌شناختم» دیده بودم، اما از نزدیک نه، تا اینکه بعد از بازگشت از دو کوه‌ه ایشان را از نزدیک دیدم. آنجا بود که فهمیدم حاج نادر، سال‌ها در غرب زندگی و تحصیل کرده است. چند ماه قبل از انقلاب به ایران آمده و وظیفه داشته است برای شبکه سی بی اس از اشغال لانه جاسوسی اخباری را تهیه کند، اما با دیدن شور مردم و جانیت انقلاب، انگار ما موریتش عوض می‌شود و خیلی زود می‌فهمد خبرنگار انقلاب اسلامی ایران است نه خبرنگار

۶۶
در قدّم زدن‌هایش رسیده بود به «برادوی»، خیابانی ۱۹ کیلومتری در بخش منتهن نیویورک، آنجا که به پایتخت تئاتر معروف است.
اواخر دهه ۷۰ قرن بیستم بود و هنوز بساط روزنامه و مجله و کتاب، داغ.
چشم‌انش را روی جلد‌های خوش رنگ و لعاب مجلات می‌چرخاند که یک‌دفعه تصویری از روح‌الله خمینی و نهیب صاحب‌تصویر به شاه می‌خکوبش کرد

آنها. هنر آنلاین، ۱۴۰۳)

■ هسته اولیه شبکه المنار کجا شکل گرفت؟

همین ماجرا مقدمه پیوستن ایشان به جریان فرهنگی رسانه‌ای ایران، ورود به سیمای جمهوری اسلامی و حضورش در قالب گروه تلویزیونی جهاد شد. نکته جالب این است که بعد از پایان دوران دفاع مقدس هم هیچ وقت دفاع مقدس ایشان تمام نشد. مدتی مدیریت مرکز اسلامی آموزش فیلم‌سازی باغ فردوس را به عهده داشت؛ نهادی که تربیت اولین نسل جبهه فکری انقلاب، برای اولین بار آنجا اتفاق افتاد.

اما کار همین‌جا متوقف نشد، ایشان خیلی زود به سراغ تربیت نیروهای جبهه مقاومت اسلامی در بیرون مرزها رفت و به دنبال درخواست شهید عداد مغنیه و شهید بدرالدین بود که اولین نسل دانشجویان لبنانی آمدند و در آن مرکز، آموزش فیلم‌سازی دیدند. هسته اولیه شبکه المنار از همانجا شکل گرفت. این جریان تا سال ۷۴-۷۳ ادامه فعالیت داشت (در سال ۷۶ افرادی با تفکرها ی دیگر آمدند و آن مرکز را تعطیل کردند).

■ اولین مطالبه‌گر غرامت جانبازان شیمیایی از مسئولان غربی

از دهه ۶۰ که بخواهم عبور کنم، برنامه‌هایی را هم در دهه ۷۰ برای ما ساختند، مثلاً آن دوره که من در گروه تلویزیونی جانبازانجام وظیفه می‌کردم، ایشان سریالی به نام «جبار خاموش» در هفت قسمت برای ما ساختند. این سریال درباره جانبازان شیمیایی بود. حاج نادر، اولین کسی

۶۶
در دهه ۹۰ به‌عنوان یک تنوربیین رسانه جبهه انقلاب، جریانی را شروع کرد و از زبان صاحب‌نظران بین‌المللی، محکومیت جهانی را در ایالات متحده امریکا، رژیم اشغالگر صهیونیستی و لابی سلطه‌ای که جهان اسلام را تحت فشار گذاشته است انجام داد

در کانون تحلیل‌های امیرعبداللهیان قرار دارد و او این بحران را نه تنها به‌عنوان یک واقعه سیاسی و نظامی، بلکه به‌عنوان یک نبرد فرهنگی و هویتی می‌بیند.

در نهایت، صبح شام نه تنها برای علاقه‌مندان به سیاست و تاریخ معاصر، بلکه برای هر کس که بخواهد واقعیت‌های پنهان منطقه را از زبان کسی بشنود که خود در متن آن بوده، اثری ارزشمند، آموزنده و تکان‌دهنده است. این کتاب فراتر از یک گزارش میدانی به‌عنوان یک سند تاریخی و شناخت عمیق و واقع‌بینانه یک دیپلمات از جنگ و صلح در یکی از بحرانی‌ترین نقاط جهان شناخته می‌شود.

عربی تأکید می‌کند،

بحران سوریه،

به‌عنوان بخشی

از نقشه بزرگ‌تر

برای تغییر ساختار

سیاسی و فرهنگی

منطقه غرب آسیا

نگاهی به فیلم «اخت الرضا»

روایتی سینمایی از زندگی

و سفر حضرت معصومه (س)

■ فاطمه شریفی

سینمای دینی، ژانری

که در پیوند هنر هفتم

با مفاهیم و آموزه‌های

مذهبی شکل گرفته،

همواره بستری برای

روایت داستان‌های

پیامبران، اولیا و

شخصیت‌های مذهبی

و نیز بررسی مسائل

و چالش‌های اخلاقی و

معنوی از منظر دین بوده

است. این نوع سینما با

بهره‌گیری از ابزار قدرتمند تصویر تلاش می‌کند تا مفاهیم عمیق

دینی را به زبانی گویا و جذاب برای مخاطبان به تصویر بکشد و

زمینه‌ای برای تفکر و تعمق در این حوزه فراهم آورد. در این میان،

سینمای ایران نیز در دهه‌های اخیر شاهد تولید آثار متعددی با

محوریت موضوعات دینی بوده که هر یک با رویکرد و زبان خاص

خود، به جنبه‌های مختلف این حوزه پرداخته‌اند.

یکی از این آثار، فیلم سینمایی «اخت‌الرضا» به کارگردانی سیدمجتبی طباطبایی است. این فیلم که به‌همت سازمان سینمایی سوره ساخته‌شده است، به روایت سفر پر فراز و نشیب حضرت فاطمه معصومه(س) از مدینه به قم می‌پردازد. تمرکز اصلی فیلم بر شخصیت‌والای این بانوی بزرگوار و وقایع تاریخی مرتبط با سفر ایشان است. با توجه به اهمیت پرداختن به زندگی و سیره اهل بیت(ع) در سینما و نقش این آثار در آشنایی مخاطبان با این الگوهای الهی، در این یادداشت تلاش خواهیم کرد به بررسی ابعاد مختلف فیلم «اخت‌الرضا» و جایگاه آن در سینمای دینی ایران بپردازیم. پرداختن به شخصیت حضرت معصومه(س) در سینما به خودی خود یک گام مهم و قابل تقدیر است. ایشان به‌عنوان دختر، خواهر و عمه سه امام معصوم (ع) از جایگاه رفیعی در میان شیعیان برخوردارند و مرقد مطهرشان در قم همواره محلّاً و پناهگاه دل‌های مؤمنین بوده است. سفر ایشان از مدینه به ایران که به دلیل دعوت برادرشان امام (ضلع) صورت گرفت، مملو از حوادث و رویدادهایی است که می‌تواند دستمایه یک اثر سینمایی جذاب و آموزنده قرار گیرد.

فیلم «اخت‌الرضا» تلاش کرده‌است این سفر تاریخی را به تصویر بکشد. با توجه به محدودیت منابع تصویری و مستندات دقیق در مورد جزئیات این سفر، سازندگان فیلم با یک چالش جدی روبه‌رو بوده‌اند. به همین دلیل به نظر می‌رسد فیلم رویکردی مستند- داستانی (Docudrama) را در پیش گرفته است. در این رویکرد، تلاش می‌شود ضمن حفظ چارچوب کلی وقایع تاریخی، از عناصر داستانی برای جذابیت بیشتر روایت استفاده شود.

یکی از نقاط قوت بالقوه این فیلم، پرداختن به فضای سیاسی واجتماعی دوران زندگی حضرت معصومه(س) است. در آن دوره، حکومت عباسیان در اوج قدرت بود و روابط میان آنسان و علویان همواره با تنش و درگیری همراه بود. سفر حضرت معصومه(س) در چنین فضایی صورت می‌گیرد و می‌تواند به مخاطب در درک بهتر شرایط تاریخی و انگیزه‌های این سفر کمک کند. همچنین به تصویر کشیدن استقلال مردم شهرهای مختلف از ایشان و ابراز ارادت آنان به خاندان اهل بیت(ع) می‌تواند جلوه‌ای از عشق و علاقه شیعیان به این خاندان را به نمایش بگذارد.

با این حال، ساخت آثار تاریخی و مذهبی همواره با دشواری‌های خاص خود همراه است. از یکسو ضرورت پابندی به مستندات تاریخی و به‌ریز از تحریف وقایع وجود دارد. از سوی دیگر برای جذب مخاطب لازم از عام‌تر روایت به شکلی جذاب و دراماتیک ارائه شود. ایجاد تعادل میان این دو امر، نیازمند تحقیق دقیق، فیلمنامه قوی و کارگردانی هنرمندانه است.

در مورد فیلم «اخت‌الرضا» با توجه به اینکه این اثر به‌عنوان یک «داکیودرام» (مستند درام) معرفی شده است، انتظار می‌رود سازندگان تلاش کرده باشند تا ضمن حفظ اصالت تاریخی، از ظرفیت‌های دراماتیک داستان نیز بهره ببرند. برای مثال به تصویر کشیدن چالش‌ها و سختی‌های سفر، خطرات احتمالی در مسیر و تعاملات حضرت معصومه(س) با همراهان و مردم می‌تواند به جذابیت فیلم بیفزاید. همچنین پرداختن به شخصیت‌های همراه ایشان و انگیزه‌های آنان نیز می‌تواند لایه‌های بیشتری به روایت ببخشد.

یکی دیگر از جنبه‌های مهم در سینمای دینی، نحوه به تصویر کشیدن شخصیت‌های مقدس است. در فرهنگ شیعه، احترام و تقدس این شخصیت‌ها از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و هر گونه تصویرسازی باید با نهایت دقت و ظرافت صورت گیرد. به نظر می‌رسد در فیلم «اخت‌الرضا» با توجه به حساسیتی که در مورد تصویر چهره معصومین (ع) وجود دارد، از نشان دادن مستقیم چهره ایشان خودداری شده است و بیشتر بر فضائل اخلاقی، رفتار و گفتار آن حضرت تمرکز شده است. این رویکرد که در بسیاری از آثار دینی ایرانی نیز دیده می‌شود، تلاشی برای حفظ قداست این شخصیت‌ها و در عین حال، ارائه تصویری مؤثر از حضور و تأثیرگذاری آنان در داستان است.

موسیقی، فیلمبرداری و طراحی صحنه و لباس نیز از عناصر مهم در ساخت یک فیلم تاریخی و مذهبی به شمار می‌روند. موسیقی مناسب می‌تواند به القای حس و حال معنوی و تاریخی داستان کمک کند. فیلمبرداری هنرمندانه می‌تواند زیبایی‌های بصری دوره تاریخی مورد نظر را به نمایش بگذارد و طراحی صحنه و لباس دقیق نیز به باورپذیری فضا و شخصیت‌ها کمک می‌کند. در مورد فیلم «اخت‌الرضا» با توجه به همکاری استان مقدس حضرت معصومه(س) و شبکه کرپلا در تولید این اثر انتظار می‌رود در این زمینه‌ها نیز تلاش شده باشد تا استانداردهای قابل قبولی ارائه شود.

در نهایت، جایگاه فیلم «اخت‌الرضا» در سینمای دینی ایران به میزان موفقیت آن در برقراری ارتباط با مخاطب و انتقال پیام مورد نظر بستگی دارد. اگر فیلم بتواند ضمن ارائه یک روایت جذاب و مؤثر از سفر حضرت معصومه(س)، مخاطبان را با شخصیت‌والای ایشان و اهمیت این سفر تاریخی آشنا کند، می‌تواند به‌عنوان یک اثر ارزشمند در این ژانر به شمار آید. همچنین این فیلم می‌تواند زمینه‌ای برای تولید آثار بیشتر با محوریت زندگی و سیره دیگر امامزادگان و شخصیت‌های مذهبی در سینمای ایران فراهم کند.

به‌طور خلاصه، فیلم سینمایی «اخت‌الرضا» تلاشی برای به تصویر کشیدن یکی از مهم‌ترین رویدادهای تاریخی و مذهبی در ایران است. پرداختن به زندگی و سفر حضرت فاطمه معصومه(س) در سینما، فرصتی برای آشنایی بیشتر مخاطبان با این بانوی بزرگوار و آموزه‌های دینی مرتبط با ایشان فراهم می‌کند. با توجه به رویکرد مستند- داستانی فیلم انتظار می‌رود سازندگان توانسته باشند ضمن حفظ اصالت تاریخی، یک روایت جذاب و تأثیرگذار را ارائه دهند. موفقیت این فیلم می‌تواند گامی مهم در جهت توسعه و ارتقای کیفی سینمای دینی در ایران باشد و راه را برای تولید آثار مشابه در آینده هموار کند.